

Industriavtalet tycks inte ha minskat fortbildningen

Allmänläkarna är de mest missgynnade när det gäller fortbildning. Det visar Läkarförbundets utbildningsenkät. Mest fortbildning får verksamhetschefer och professorer.

En läkare hade i genomsnitt åtta externa utbildningsdagar på betald arbetstid år 2005. Det betyder att det är en bit kvar till Läkarförbundets mål om minst tio sådana dagar per år.

Hans Hjelmqvist, ordförande i förbundets utbildnings- och forskningsdelegation, UFO, är ändå positiv. Han tycker sig se en rörelse åt rätt håll jämfört med förra året även om skillnaden inte är statistiskt signifikant.

– Vi är på väg att lyckas med tio dagars extern utbildning per år.

Många hade befarat att det nya, mer restriktiva avtalet med läkemedelsindustrin skulle leda till minskat antal externa dagar jämfört med föregående år.

– Så har inte skett, det nya avtalet har inte minskat de externa dagarna, säger Hans Hjelmqvist.

Turid Stenhaugen, utredare på förbundet, påpekar dock att det kan röra sig om slumpmässiga faktorer och att utvecklingen måste följas på längre sikt för att få säkra besked om industriavtalets effekt.

Angående den interna utbildningen, det vill säga internutbildning och egen utbildning såsom litteraturstudier och auskultation, är Hans

Hjelmqvist inte lika glad. Den genomsnittliga tiden för intern utbildning är tre timmar i veckan. Läkarförbundets mål är att den ska uppgå till minst fyra timmar i veckan.

– Där har vi större problem. Vi vill ha fyra timmar per vecka och där är vi inte. Där måste hela professionen börja jobba.

Vissa specialistgrupper är särskilt missgynnade.

När det gäller allmänläkarna ligger de i underkanten när det gäller såväl extern som intern utbildning. Ännu sämre blir siffrorna för de allmänläkare som arbetar som distriktläkare. De hade 5,8 externa utbildningsdagar om året på betald arbetstid och 2,3 timmar intern utbildning per vecka.

– Det är uruselt, säger Benny Ståhlberg, ordförande i Distriktläkarförbundet.

– Det är oroväckande att den breda specialitet som ska upprätthålla kompetens inom så många områden ligger så lågt. På sikt är detta väldigt ödesdigert för kompetensen och det är också en arbetsmiljöfråga.

– Vi har sett att antalet ansökningar till Provinsialläkarstiftelsens kurser har gått ner. Jag kan tänka mig att det är så pressat i primärvården idag att det är svårt att hinna med den nödvändiga utbildningen, säger Benny Ståhlberg.

När det gäller den interna utbildningen har allmänläkarna sällskap i botten av internmedicinerna, psykiatrer-

na, radiologerna och öronläkarna.

I fråga om externa utbildningsdagar är det de kliniska laboratiespecialiteterna och öronläkarna som delar allmänläkarnas olycka.

Men just de kliniska laboratiespecialiteterna är samtidigt den enda specialistgrupp som med marginal når Läkarförbundets mål för intern utbildning; de har 4,5 timmar i veckan för sådant.

När det gäller extern utbildning nås förbundets mål om tio dagar av två andra specialistgrupper, kirurger och ögonläkare. Övriga har en bit kvar.

Om enkätens resultat i stället fördelas på befattning är det tre grupper som når utbildningsmålen, nämligen professorer, universitetslektorer och verksamhetschefer. Övriga ligger under.

Att verksamhetscheferna ligger högt tycker Hans Hjelmqvist i och för sig är positivt. Han kan tänka sig att det kan bero på att landstingen har satsat mycket på ledarskapsutbildning.

– Men då är det dags att satsa på andra grupper nu, som inte är verksamhetschefer.

Vad skillnaderna mellan olika specialist- och befattningsgrupper beror på, det ska Läkarförbundet nu undersöka för att se vad som kan göras för att nå målen för alla grupper, berättar Hans Hjelmqvist. Faktorer som han kan tänka sig påverkar är möjligheten att få ledigt, bristande kursutbud, ekonomi och specialitetens karaktär, om den till exempel är apparatutrustning eller läkemedelutrustning.

Enkäten visade också på andra brister. En tredjedel av de svarande hade inte haft något utvecklingssamtal under 2005 och mer än två tredjedele-

TABELL I. Antal externa utbildningsdagar på betald arbetstid under 2005 för några av de större specialiteterna:

Specialitet	Antal dagar
Allmänmedicin	6,3
Anestesi	8,6
Barnmedicin	9,8
Internmedicin	8,3
Kardiologi	8,5
Kirurgi	11,5
Ortopedi	8,1
Klin lab spec	6,3
Gynekologi	9,0
Psykatri inkl BUP	8,4
Radiologi	9,0
Ögon	10,1
Öron	6,8
Totalt	8,1

TABELL II. Antal externa utbildningsdagar på betald arbetstid under 2005 fördelade på befattning:

Befattning	Antal dagar
Verksamhetschef	10,1
Överläkare	7,6
Distriktläkare	5,8
Specialistläkare	9,7
Professor	12,9
Universitetslektor	18,3
Övriga	8,4
Totalt	8,1

TABELL III. Antal timmar intern utbildning (internutbildning samt egen utbildning) per vecka 2005 för några av de större specialiteterna:

Specialitet	Antal dagar
Allmänmedicin	2,4
Anestesi	3,1
Barnmedicin	3,5
Internmedicin	2,3
Kardiologi	2,8
Kirurgi	3,1
Ortopedi	3,0
Klin lab spec	4,5
Gynekologi	3,6
Psykatri inkl BUP	2,5
Radiologi	2,4
Ögon	3,0
Öron	2,5
Totalt	3,0

lar av läkarna saknade en utbildningsplan för det kommande året.

– Jag trodde vi låg bättre till. Det är fullständigt oacceptabelt. Det ska alla läkare

Ur Läkarförbundets visioner:

»Alla specialistläkare skall ha personlig utbildningsplan och i genomsnitt minst tio dagars extern utbildning per år och en halv dags intern utbildning per vecka.«

Annons

ha. Det är ju grunden, att man vet vad det finns för behov. Det här är en fråga för alla oss i professionen, både arbetsgivare och vi själva. Men nyckelpersonen är verksamhetscheferna, vi måste stötta dem, säger Hans Hjelmqvist.

En femtedel av de svarande uppger dessutom att de på sin arbetsplats saknar en struktur för gemensam kontinuerlig internutbildning, som fall-dragningar eller kongressrapporter. Och nästan 30 procent uppger att deras arbetsplats saknar en organisation som tillvaratar och uppmuntrar

möjligheter till lärande i det dagliga arbetet.

Drygt 1 000 slumpmässigt utvalda offentliganställda läkare i Sjukhusläkarförbundet, Distriktsläkarförbundet och Chefsförbundet svarade på enkäten. Svarsfrekvensen var 79 procent.

Elisabet Ohlin

Fotnot: Läkarförbundets mål rör extern fortbildning på betald arbetstid men enkätens fråga rör all extern fortbildning. Enligt enkäten har dock 86 procent haft tjänstledighet med lön för sin externa fortbildning. För att få jämförbara siffror har antalet externa utbildningsdagar därför multiplicerats med 0,86 i den här artikeln.

TABELL IV. Antal timmar intern fortbildning (internutbildning samt egen fortbildning) per vecka 2005 fördelade på befattning:

Befattning	Antal dagar
Verksamhetschef	4,1
Överläkare	3,0
Distriktsläkare	2,3
Specialistläkare	2,7
Professor	9,3
Universitetslektor	4,1
Övriga	3,5
Totalt	3,0

Kliniskt forskningscentrum i Malmö invigt

Lunds universitets och Region Skånes nya forskningscentrum Clinical Research Center, CRC, invigdes förra veckan.

Vid CRC, som ligger på universitetssjukhuset MAS område i Malmö, ska patientnära och preklinisk forskning integreras med utbildning och

fortbildning av sjukvårdspersonal.

Centrumet ska omfatta 40 forskargrupper med 420 forskare, doktorander och administrativ personal samt 400 grundutbildningsstudenter.

Redan idag är den medicinska forskningen i Malmö fokuserad på folksjukdomar

som åderförkalkning, diabetes, fetma och cancer samt epidemiologi och samhällsmedicin.

I centrumet har investerats omkring 600 miljoner kronor. Satsningen på CRC är tänkt att stärka Malmös position i Öresundsregionen. •

Fördubbling av elchocker i psykiatrin

Behandlingar med elchocker inom den psykiatriska vården har fördubblats sedan 1990-talet.

Statistik från Socialstyrelsen visar att antalet elchockbe-

handlingar, ECT, ökat från 18 000 år 1993 till drygt 39 000 fram till 2005, enligt radioprogrammet Front i P3.

Kritiker anser att ECT-behandlingar skadar minnet, till exempel kan korttidsminnet

försämrans. Andra menar att effekterna av elchocker, som innebär små mängder strömimpulser, är goda för nya patientgrupper, däribland yngre människor som lider av instabilitet. •

Immunförsvaret påverkas av tentastress

Så kallade regulatoriska T-celler som, är viktiga i människans immunsystem tycks öka vid psykisk stress. Det har forskare vid Karolinska institutet funnit när de har undersökt hur läkarstudenter påverkas av stress inför en större tenta. Hos studenter med allergi och/eller astma försköts dessutom cytokinbalansen i kroppen på ett sätt som förknippas med allergisk reaktion. Icke allergiska studenters cytokinbalans påverkades dock inte. Forskningsle-

darna Mats Lekander och Caroline Olgart-Höglund tror att det kan finnas ett samband mellan de två fynden.

– Mycket tyder på att de regulatoriska T-cellerna är dysfunktionella hos allergiker. När människor blir stressade ökar de i antal och har normalt en anti-inflammatorisk verkan. Om detta inte fungerar hos allergiker skulle det kunna förklara den förändrade cytokinbalansen vi ser hos dem, säger Mats Lekander i ett pressmeddelande. •

Personalstopp vid sjukhuset i Lund

Dålig ekonomi har gjort att Universitetssjukhuset i Lund tagit beslut om totalt och omedelbart anställningsstopp. Årets bokslut riskerar att sluta med ett underskott på nästan 80 miljoner kronor.

Orsaken är att akutverksamheten ökat under året och att läkemedelskostnaderna inom cancer vården skenat iväg. Samtidigt har intäkterna för vård till patienter som har sin hemort utanför regionen minskat. •

Läkarförbundet: Nej tack till vårdguider

Moderaternas förslag om vårdguider till de svårast sjuka får inte gehör hos Läkarförbundet. Att satsa på fler administratörer inom vården ger mer byråkrati, menar förbundet, som hellre vill se förslag om en utbyggd primärvård. Bristen på läkare, framför allt inom äldre vården, är ett stort problem i dag – satsa pengar på att åtgärda detta i stället, är repliken. •

Se över patientsäkerheten kräver SKL

Hela patientsäkerhetslagstiftningen bör ses över och regeringen bör tillsätta en parlamentarisk utredning som snabbt kan göra detta. Det anser Sveriges Kommuner och Landstings (SKL) två ordförande Lars Isaksson och Ilmar Reepalu i en debattartikel i Upsala Nya Tidning 14 augusti. De vill bland annat skilja på system för avvikelserapportering och system som rör enskilda anställdas ansvar, för att öka rapporteringsbenägenheten och fånga upp avvikelser. En enskild anställds rapport om avvikelser ska inte kunna ligga till grund för åtgärder mot samma individ. Bakgrunden är ett liknande förslag från Socialstyrelsen och Socialstyrelsens rapport i juni om stora brister i sjukvårdens avvikelserapportering. •

Läkare får plusjobb

Invandrare med utländsk läkarutbildning ska erbjudas plusjobb i Stockholms läns landsting. Plusjobbet ska fungera som en provanställning under sex månader. Därefter ska den utländska legitimationen kunna omvandlas till svensk.

– Självklart ska läkare som bor i Sverige arbeta som läkare i stället för att köra taxi eller städa, säger personallandsstingsrådet Lars Dahlberg (s) i ett pressmeddelande. Omkring tjugo läkare beräknas få plusjobb i Stockholms landstinget. Plusjobb innebär att Länsarbetsnämnden står för en större del av lönekostnaden. Lönen blir 16 800 kronor i månaden. Stockholms läkarförbundet har ställt sig bakom landstingets beslut. •